

STEHLÍK

DONNA TARTT

Pulitzerova cena za nejlepší román roku 2014

STEHLÍK

Donna Tartt

STEHLÍK

Z angličtiny preložili
Marína a Vladislav
GÁLISOVCI

slovar

Copyright © Tay, Ltd 2013

The Goldfinch (1654, oil on canvas) by Carel Fabritius (1622–54), Mauritshuis, The Hague, the Netherlands, reproduced by permission. The Bridgeman Art Library.

Excerpts from the song „Ach, spij kochanie“ copyright © Ludwik Starski and Henryk Wart 1938, reproduced by kind permission of Allan Starski.

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2015

Translation © Marína Gálisová, Vladislav Gális 2015

ISBN 978-80-556-1120-4

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

VENUJEM MAME
A CLAUDOVI.

I

Absurdno neoslobodzuje, ale zaväzuje.

ALBERT CAMUS

1. kapitola

Chlapec s lebkou

1

KEĎ SOM BOL ešte v Amsterdame, prvý raz po rokoch sa mi snívalo o mame. Vyše týždňa som bol zavretý v hoteli, bál som sa niekomu zatelefonovať alebo vyjsť von a srdce mi búšilo aj pri najnevinnejších zvukoch: výťahovom zvončeku, štrnganí vozíka hotelovej služby, dokonca aj keď kostolné hodiny odbíjali celú na Westertorene či Krijtbergu, v ich hlahole zaznieval temný podtón, železný rozprávkový pocit skazy. Cez deň som sedával na posteli, pokúšal som sa vysomáriť z holandských správ (beznádejné, keďže som po holandsky nevedel ani slovo), a keď som to vzdal, sedával som pri okne a díval sa na kanál, oblečený v kabáte z ľavej srsti – z New Yorku som totiž odišiel narýchlo a oblečenie, ktoré som si priniesol, nebolo dosť teplé už ani vnútri.

Vonku bolo živo a veselo. Boli Vianoce, večer na mostoch nad kanálmi blikali svetlá a červenolíci *dames en heren*, ktorým v ľadovom vetre povievali šály, hrkotali po dlažbe vianočnými stromčekmi, priviazanými na bicykloch. Popoludní amatérska kapela vyhrávala koledy, čo cínovo a krehko viseli v zimnom vzduchu.

Chaoticky porozkladané tácie z hotelovej služby, priveľa cigariet, vlašná vodka z letiska. Počas tých nepokojných dní v ústraní som spoznal každý centimeter izby, ako keď sa väzeň zoznamuje s celou. V Amsterdame som bol prvý raz, z mesta som takmer nič nevidel, no už izba vo svojej pochmúrnej, vetristej a svetlej kráse sprostredkovala atmosféru severnej Európy, miniatúrny model Holandska: vápno a protestantská poctivosť spolu so skrytým luxusom, čo vozili kupecké lode z Východu. Pridlho som si prezeral dve maličké olejomalby v pozlátených rámoch nad bielizníkom, na jednej sa dedinčania korčuľovali na zamrznutom jazierku pri kostole, na druhej si plachetnicu pohadzovalo rozbúrené zimné more: boli to len dekoratívne reprodukcie, ničím zvláštne, a ja som ich skúmal, akoby v nich bol zakódovaný kľúč k tajnej podstate flámskych majstrov. Vonku na podobločnici

cupotal dážď so snehom, mrholil nad kanálom, a hoci brokátové závesy boli pestré a koberec mäkký, zimné svetlo malo mrazivý tón ako z roku 1943, roku strádania a útrap, slabého nesladeného čaju a zaspávania o hlade.

Každé ráno som zavčasu, ešte za tmy, kým do zmeny nenastúpil ďalší personál a recepcia sa nezačala naplňať, zišiel po noviny. Hoteloví zamestnanci rozprávali tlmenými hlasmi a ticho našľapovali, chladne po mne skĺzli očami, akoby ma nevideli, Američana z dvadsaťsedmičky, ktorý cez deň nikdy neschádza dolu, a ja som presviedčal samého seba, že nočný manažér (tmavý oblek, vojenský zostrih, okuliare v ráme z korytnačiny) asi podnikol isté kroky, aby sa vyhol problémom a predišiel rozruchu.

Herald Tribune správu o mne nepriniesol, ale inak to rozoberali všetky holandské noviny, husté bloky textu viseli dráždivo mimo dosahu môjho porozumenia. *Onopgeloste moord. Onbekende*. Vyšiel som hore, vrátil som sa do postele (oblečený, lebo v miestnosti bolo veľmi zima) a rozložil som noviny na prikrývke: fotografie policajných áut, pásky okolo miesta činu, a ja som nedokázal vylúštiť ani popisky, a hoci to vyzeralo, že tam nefiguruje moje meno, nemal som ako zistiť, či ho nejako neprepisujú, alebo či pred verejnosťou nezatajujú informácie.

Izba. Radiátor. *Een Amerikaan met een strafblad*. Olivovozelená voda v kanáli.

Keďže som bol uzímený a chorý a zväčša som nemal čo robiť (zabudol som si priniesť knihu aj teplé oblečenie), takmer celý deň som trávil v posteli. Mal som pocit, že sa stmieva uprostred popoludnia. Často som v šuchote porozkladaných novín zaspával a prebúdza sa, moje sny boli zahalené rovnakou neurčitou úzkosťou, čo mi prenikala do bdenia: súdne pojednávania, na letiskovej ploche sa mi otvára batožina, všade sa váľajú moje šaty a ja bežím nekonečnými letiskovými chodbami k lietadlu, aj keď viem, že ho nestihnem.

Pod vplyvom horúčky som mal veľa čudných a mimoriadne živých snov, spotený som sa prehadzoval a ani som poriadne nevedel, či je deň, alebo noc, ale v poslednej a najhoršej nočnej more sa mi snívalo o mame: bol to rýchly, záhadný sen, ktorý pôsobil ako zjavenie. Bol som v Hobieho obchode – presnejšie, v akomsi strašidelnom snovom priestore, ktorý vyzeral len ako náčrt obchodu –, keď ku mne podišla zozadu, takže som v zrkadle uvidel jej odraz. Pri pohľade na ňu ma ochromilo šťastie, bola to ona, až po ten najmenší detail, až po vzorku pieh, usmievala sa na mňa, krajšia, a predsa nie staršia, čierne vlasy a zvláštny oblúk úst, nebol to sen, bola to prítomnosť,

ktorá naplnila miestnosť: jej sila, živá inakosť. A hoci som chcel, vedel som, že sa nemôžem obrátiť, že keby som na ňu priamo pozrel, porušil by som zákony jej i svojho sveta. Prišla za mnou jediným spôsobom, akým mohla, a pohľady sa nám v dlhom nehybnom okamihu stretli v zrkadle, ale keď sa zdalo, že chce prehovoriť – zároveň pobavene, láskyplne aj podráždene –, privalila sa medzi nás hmľa a ja som sa prebudil.

2

BOLO BY SA TO vyvinulo lepšie, keby žila. Ona však zomrela, keď som bol ešte dieťa, a hoci všetko, čo sa mi odvtedy prihodilo, bola len a len moja vina, keď som ju stratil, zároveň som stratil z dohľadu orientačný bod, ktorý by ma možno zaviedol na šťastnejšie miesto, k menej osamelému alebo príjemnejšiemu životu.

Jej smrť bola deliaca čiara: pred a po. A hoci je to po toľkých rokoch neradosťné konštatovanie, doteraz som nestretol nikoho, pri kom by som sa cítil rovnako milovaný ako pri nej. V jej spoločnosti všetko ožilo, vrhala okolo seba čarovné divadelné svetlo, takže vidieť jej očami znamenalo vidieť jasnejšie – len pár týždňov pred jej smrťou sme spolu boli na večeri v talianskej reštaurácii vo Village a ona ma chytila za rukáv pri náhleji, takmer bolestivej nádhere narodeninovej torty so zapálenými sviečkami, ktorú v zástupe niesli z kuchyne, až sa na tmavom strope chvel matný kruh svetla. Potom tortu položili na stôl, tá žiarila uprostred rodiny, skrášľovala tvár starej panej, všetci sa usmievali, čašníci cúvali s rukami za chrbtom – obyčajná narodeninová oslava, akú uvidíte hocikde v neluxusnej mestskej reštaurácii, a som si istý, že by som si ju ani nezapamätal, keby krátko nato nezomrela, ale po jej smrti som na ňu znovu a znovu myslel a pravdepodobne na ňu budem myslieť celý život: ten kruh osvetlený sviečkami, živý obraz každodennosti, obyčajné šťastie, ktoré zmizlo, keď som ju stratil.

Aj ona bola krásna. Je to takmer nepodstatné, ale bola. Keď prišla do New Yorku z Kansasu, občas pracovala ako modelka, aj keď pred objektívom vždy znervóznela, takže jej to nešlo – fotografia nedokázala zachytiť jej prednosti.

A predsa bola vždy sama sebou: rarita. Nemyslím, že by som niekedy videl človeka, ktorý by ju ozaj pripomínal. Mala čierne vlasy, bledú pleť, na ktorej v lete vyskočili pehy, belasé oči, v ktorých bolo veľa svetla,

a v šikmých lícných kostiach mala takú výstrednú zmes exotických a keltských génov, že ju ľudia občas považovali za Islandanku. V skutočnosti bola napoly Írka, napoly Čerokézka z mestečka v Kansase na hraniciach s Oklahomou a rada ma rozosmievala, keď sa vyhlasovala za vidiečanku, hoci bola úchvatná, štíhla a štýlová ako dostihový kôň. Žiaľ, jej exotický výzor na fotografiách pôsobí príliš drsne a prísne – pehy má prekryté mejkapom, vlasy stiahnuté do chvosta na šiji ako nejaký aristokrat v *Príbehu princa Gen-džiho* – a vôbec nevidieť jej vrúcnosť, jej veselú, impulzívnu povahu, ktorú som mal na nej najradšej. Strnulosť, čo z nej na fotkách sála, jasne svedčí o tom, ako nedôverovala fotoaparátu. Je tam sústredená ako tigrica v očakávaní útoku. Ale naživo taká nebola. Pohybovala sa vzrušujúco rýchlo, gestá mala náhle a ľahké, sedávala na kraji stoličky ako nejaký štíhly elegantný vták, čo sa môže každú chvíľu vyplašiť a odletieť. Zbožňoval som jej santalový parfum, drsný a prekvapivý, a zbožňoval som aj šuchot jej naškrobenej blúzky, keď sa zohla a pobozkala ma na čelo. A keď sa rozosmiala, človek by sa najradšej na všetko vykašľal a kráčal za ňou po ulici. Kamkoľvek šla, muži na ňu pozerali kútikom oka a niekedy na ňu zírali až tak, že ma to trochu znepokojovalo.

Jej smrť mám na svedomí ja. Ľudia ma vždy prirýchlo ubezpečujú, že to tak nie je; áno, *bol som len dieťa, kto to mohol vedieť, strašná nehoda, hroz-ná smola, to sa mohlo stať každému*, a to všetko je úplná pravda, no predsa neverím ani jedinému slovu.

Stalo sa to v New Yorku 10. apríla, pred štrnástimi rokmi. (Dokonca aj ruka mi pri tomto dátume zaváha, musím pritlačiť, aby som ho napísal, aby sa pero vôbec pohybovalo po papieri. Kedysi to bol obyčajný deň, teraz trčí z kalendára ako hrdzavý klinec.)

Keby sa ten deň odohral podľa plánu, zmizol by nepovšimnutý v oblohe, rozplynul sa bez stopy ako zvyšok môjho ôsmeho ročníka. Čo by som si dnes z neho pamätal? Málo alebo nič. Samozrejme, štruktúra toho rána je jasnejšia ako prítomnosť až po zmáčaný vzduch. V noci pršalo, bola strašná búrka, zaplavilo obchody, museli zavrieť dve stanice metra a my dvaja sme stáli na čvachtajúcom koberčeku pred našim obytným domom a mamin obľúbený vrátnik Goldie, ktorý ju zbožňoval, cúval po Päťdesiatej siedmej ulici so zdvihnutou rukou a pískal na taxík. Okolo fičali autá, striekali špinavú vodu, vysoko nad mrakodrapmi sa týčili oblaky nafúknuté dažďom, pohybovali sa a odhaľovali kúsky jasnej belasej oblohy a dolu na ulici pod splodinami z výfukov vial vietor vlahý a jemný ako na jar.

„Jaj, je plný, pani,“ zavolať Goldie v hukote ulice a uhol sa, keď spoza rohu vyletel špliechajúci taxík a vypol svetlo. Goldie bol najmenší z vrátnikov: bledý, tenký, energický chlapík, svetlý Portoričan, bývalý boxer perovej váhy. Hoci mal tvár opuchnutú od alkoholu (občas prišiel do nočnej a páchla z neho whisky), stále bol šľachovitý, svalnatý a rýchly – vždy žartoval, vždy si dával fajčiarsku pauzu na rohu, keď bola zima, prestupoval z nohy na nohu a fúkal si do rúk v bielych rukavičkách, rozprával vtipy po španielsky a rozosmieval ostatných vrátnikov.

„Veľmi sa dnes ráno ponáhľate?“ spýtal sa mojej mamy. Na menovke mal napísané BURT D., ale všetci ho volali Goldie, lebo mal zlaté zuby a jeho priezvisko de Oro znamenalo po španielsky „zlato“.

„Nie, máme kopolu času, v pohode.“ Ale vyzerala vyčerpaná a ruky sa jej triasli, keď si znovu uväzovala šál, ktorý jej plieskal vo vetre.

Určite si to všimol aj Goldie, lebo na mňa (nenápadne opretého o betónový kvetináč pred domom, odkiaľ som pozeral všade inde, len nie na ňu) nesúhlasne zagánil.

„Nepôjdeš vlakom?“ spýtal sa ma.

„Musíme niečo vybaviť,“ vyhlásila mama nevelmi presvedčivo, keď si uvedomila, že neviem, čo povedať. Bežne som jej oblečeniu nevenoval veľkú pozornosť, ale to, čo mala na sebe v to ráno (biely trenčkot, prievitný ružový šál, čierno-biele mokasíny), mám tak vypálené v pamäti, že si ju už ťažko vybavujem inak.

Mal som trinásť rokov. Nerád si spomínam, že v to ráno sme sa k sebe správali tak odmerane, až si to všimol aj vrátnik. Inokedy sme sa kamarátsky bavili, ale v to ráno sme si nemali čo povedať, lebo som bol dočasne vylúčený zo školy. Deň predtým jej zavolali do práce a prišla domov mlkva a nahnevaná. Najhoršie bolo, že som ani nevedel, za čo ma potrestali, aj keď som si bol na sedemdesiatpäť percent istý, že pán Beeman (cestou z riaditeľne do kabinetu) v nesprávnej chvíli pozrel z okna na odpočívadle na druhom poschodí a uvidel ma fajčiť na školskom pozemku. (Alebo ma videl postávať s Tomom Cablom, ktorý fajčil, a to bol v mojej škole prakticky rovnaký priestupok.) Mama fajčenie neznášala. Jej rodičia – o ktorých som rád počúval a ktorí nespravodlivo zomreli, skôr ako som ich mohol spoznať – boli vášniví cvičitelia koní, cestovali po západe a živili sa cvičením plemena Morgan. Boli to svetáci, popíjali koktaily a hrávali kanastu, každoročne chodili na derby do Kentucky a v dome mali cigarety v strieborných kazetách. Potom sa stará mama jedného dňa po návrate zo stajne

prehla v páse a začala vykašľávať krv a počas celého maminho dospievania boli na prednej verande kyslíkové bomby a v spálni stiahnuté rolety.

Žiaľ, ako som sa nie bezdôvodne obával, Tomova cigareta bola len špičkou ľadovca. Už dlhšie som mal v škole problémy. Všetko sa začalo, alebo sa skôr postupne nakopilo pred pár mesiacmi, keď otec ušiel a opustil mamu aj mňa. Nemali sme ho veľmi radi a bez neho nám bolo oveľa lepšie, ale okolie zostalo v šoku, ako nás zanechal (bez peňazí, výživného, ani nám neposlal svoju novú adresu), a učitelia v škole na Upper West Side ma tak ľutovali, tak mi chceli prejaviť pochopenie a podporu, že mi – študentovi so štipendiom – poskytovali všetky možné úľavy, odklady a druhé a tretie šance. Skrátka, povoľovali mi lano, až som za niekoľko mesiacov spadol do poriadnej jamy.

A tak nás dvoch – mamu a mňa – zavolali do školy na pohovor. Mal sa konať až o pol dvanástej, ale keďže mama si musela vziať dovolenku, vyrazili sme skoro. Čakali nás raňajky (a pri nich, ako som predpokladal, vážny rozhovor) a potom nákup narodeninového darčeka pre niekoho z práce. V noci bola hore do pol tretej, vo svetle počítača mala napätú tvár, písala maily a vybavovala si povinnosti, aby mohla mať doobeda voľno.

„Neviem ako vy,“ hovoril Goldie veľmi energicky mojej mame, „ale ja mám tejto jari a vlhka po krk. Furt len prší...“ Striasol sa, teatrálny si vyhrnul golier a pozrel na oblohu.

„Dnes poobede sa má tuším vyčasiť.“

„Viem, ale ja už čakám na leto.“ Pošúchal si ruky. „Ľudia odchádzajú z mesta, nadávajú, sťažujú sa na horúčavu, ale ja som tropický typ. Čím väčšia horúčava, tým mi je lepšie. Len do toho!“ Tlieskal a na päťkách cúval po ulici. „A viete, čo mám najradšej? Ako to tu v júli všetko stíchne! Budovy sú prázdne a ospalé, všetci vypadnú.“ Luskol prstami, keď okolo prefrčal taxík. „To je moja dovolenka.“

„A neuvaríte sa tu?“ Môj odmeraný otec to neznášal – jej sklony pustiť sa do rozhovoru s čašníčkami, vrátnikmi, dýchavičnými starcami v čistiarňi. „V zime si aspoň môžete navliecť ďalšiu vrstvu...“

„Viete, aké to je, keď v zime stojíte pri dverách? Poviem vám, že je tu riadna kosa. Môžete si dať kabátov a čiapok, koľko len chcete. Keď tu v januári a vo februári postávate a od rieky fúka vietor... Br.“

Podráždene som si obhrýzal necht na palci a pozoroval taxíky, čo svišťali popri Goldieho zdvihnutej ruke. Vedel som, že čakanie na pohovor o pol dvanástej bude ešte vyčerpávajúce, a ledva som sa ovládal, aby som

ju nezasypal otázkami, čo by mi mohli priťažitiť. Netušil som, čo na mamu vybalia, keď nás budú mať v kancelárii, ale už slovo „pohovor“ naznačovalo stretnutie autorít, obvinenia a sklonené hlavy, hrozbu trvalého vylúčenia. Bolo by strašné, keby som prišiel o štipendium, lebo po otcovom odchode sme sa ocitli takmer na mizine, ledva sme mali na nájomné. A predovšetkým som sa bál, že pán Beeman zistil, že keď sme boli s Tomom Cablom v Hamptons, vlámali sme sa do niekoľkých prázdnych dovolenkových domov. Vravím „vlámali“, hoci sme nevylomili zámky a nespôsobili škodu (Tomova mama bola realitná agentka, odomkli sme si náhradnými kľúčmi zo stojana v jej kancelárii). Väčšinou sme iba sledili v šatníkoch a prehrabávali sa v zásuvkách na bielizníkoch, ale niečo sme aj zobrali: pivo z chladničky, zopár hier na Xbox, dévedéčko (Jet Li: *Odtrhnutý z reťaze*) a peniaze, dokopy asi deväťdesiatdva dolárov – pokrčené päťky a desiatky z kuchynského krčaha, hrbu drobných v prácovníach.

Vždy, keď som si na to pomyslel, prišlo mi nevoľno. U Toma som bol naposledy pred niekoľkými mesiacmi, ale hoci som si opakoval, že pán Beeman o tých domoch vedieť nemôže – ako by mohol? –, predstavivosť mi zdesene poletovala sem a ta. Bol som rozhodnutý, že Toma nebonzmem (aj keď som si nebol istý, či on nebonzol mňa), ale ocitol som sa v ťažkej pozícii. Ako som mohol byť taký hlúpy? Vlamanie je zločin, ľudia za to chodia do väzenia. V noci som celé hodiny prebdel, prehadzoval som sa zboka nabok, díval som sa, ako privaly dažďa vrážajú do okna, a rozmyšľal som, čo poviem. Ako sa mám obhajovať, keď ani netuším, čo vlastne vedieť?

Goldie sťažka vzdychol, spustil ruku a cúvol na päťach k mojej mame.

„Neuveriteľné,“ povedal jej a jedno vyčerpané oko upieral na ulicu. „V SoHo boli záplavy, iste ste o tom počuli, a Carlos vravel, že OSN zablokovalo niektoré ulice.“

Mrzuto pozoroval dav robotníkov, čo sa hrnuli z autobusu, neveselí ako roj sršňov. Možno by sme mali viac šťastia, keby sme prešli blok alebo dva na západ, ale mali sme s Goldiem svoje skúsenosti a vedeli sme, že by sa ho dotklo, keby sme vyrazili sami. A práve vtedy – tak znenazdajky, až sme sa všetci mykli – k nám zabočil taxík s rozsvieteným svetlom a vyšplechol prúd vody páchnucej ako stoka.

„Pozor!“ zvolal Goldie a odskočil, keď taxík zabrzdil, no potom si všimol, že mama nemá dáždňik. „Počkajte,“ povedal, rozbehol sa do haly k zbierke stratených a zabudnutých dáždňikov, ktoré mal v mosadznom stojane pri kozube a rozdával ich vždy, keď pršalo.

„Nie,“ zavolala mama a hľadala v kabelke svoj maličký pásikavý skladací dáždňik, „netrápte sa, Goldie, všetko mám...“

Goldie vyskočil na chodník a zavrel za ňou dvere na taxíku. Potom sa zohol a zaklopal na okno.

„Želám vám požehnaný deň,“ povedal.

3

POVAŽUJEM SA ZA VNÍMAVÉHO človeka (ako asi každý), a keď to všetko opisujem, som v pokušení načrtnúť aj nejaký zlovestný tieň. Lenže voči budúcnosti som bol vtedy slepý a hluchý, trápil ma len pohovor v škole. Keď som zavolať Tomovi, že ma dočasne vylúčili (šepkal som do pevnej linky, mobil mi mama zobrala), zrejme ho to ani neprekvapilo. „Pozri,“ skočil mi do reči, „nebuď hlúpy, Theo, nikto nič nevie, hlavne drž hubu.“ A kým som stihol niečo povedať, dodal: „Prepáč, už musím ísť,“ a zavesil.

V taxíku som sa márne pokúšal otvoriť okno a trochu sa nadýchnuť. Páchlo to tam, akoby niekto vymieňal plienky, alebo sa dokonca vyprázdnil a potom sa smrad pokúšal prekryť kokosovým osviežovačom vzduchu, ktorý voňal ako krém po opaľovaní. Sedadlá boli mastné, poprelepované páskou, tlmiče takmer úplne zničené. Vždy, keď sme prešli cez hrbol, zahrkotali mi zuby a hrkotali aj náboženské čačky, čo viseli na spätnom zrkadle: medailóny, miniatúrny ohnutý meč na plastovej retiazke i bradatý guru v turbane, ktorý hľadel na zadné sedadlo prenikavými očami a žehnal zdvihnutou dlaňou.

Keď sme sa hnali po Park Avenue, v pozore tam rástli rady červených tulipánov. Na hranici počuteľnosti hypnoticky víril a šumel bollywoodsky pop – stíšený na takmer podprahové kňučanie. Na stromoch pučali listy. Pomocníci od D'Agostina a Gristeda tislí vozíky naložené potravinami, uštvané manažérky na opätkoch cupotali po chodníkoch a ťahali za sebou vzdorovitých jasličkárov, uniformovaný pracovník zametal odpadky do lopatky na rúčke, právnici a burzovní makléri spýtavo obracali dlane k oblohe, uväzovali si motýliky a hľadeli hore. Keď sme frčali po avenue (mama nešťastne zvierala operadlo), za oknom som videl podráždené tváre pracovného dňa (utrápení ľudia v pršiplášťoch sa tlačili na prechodoch, iní pili kávu z papierových pohárov, ďalší rozprávali do mobilov a kradmo sa obzerali okolo seba) a veľmi som sa usiloval nemyslieť na všetky nepríjemné

osudy, ktoré ma možno postihnú: v niektorých sa vyskytoval aj súd pre mladistvých alebo väzenie.

Taxík prudko odbočil na Osemdesiatu šiestu ulicu. Mama sa zošuchla ku mne a chytila ma za rameno a ja som si všimol, že je spotená a bledá ako stena.

„Je ti zle?“ spýtal som sa a na chvíľu som pozabudol na vlastné problémy. Mala žalostný strnulý výraz, ktorý som poznal až príliš dobre: stisnuté pery, lesklé čelo, oči sklené a vytreštené.

Chcela niečo povedať – a potom si pritisla dľaň na ústa, keď taxík prudko zastal na červenú a hodilo nás dopredu a zase naspäť na sedadlá.

„Počkaj,“ povedal som jej, potom som sa nahol a zaklopal som na špinavé plexisklo, až sa šofér (sikh v turbane) prekvapene mykol.

„Haló,“ zavolať som cez mriežku, „to je v pohode, vystúpime tu, dobre?“ Sikh – odrážal sa v ovenčenom zrkadle – na mňa uprene hľadel. „Chcete tu vystúpiť.“

„Áno, prosím.“

„Ale toto nie je adresa, ktorú ste mi dali.“

„Viem. To je v pohode,“ povedal som a pozrel na mamu – mala rozmanú maskaru, pôsobila zvädnuto a v kabelke hľadala peňaženku.

„Nič jej nie je?“ spýtal sa taxikár pochybovačne.

„Nič. Len musíme vystúpiť. Vďaka.“

Mama roztrasenými rukami vytiahla hrču vlhkých bankoviek a prestrčila ich cez mriežku. Kým sikh vystrel ruku a vzal si ich (rezignovane pri tom pozrel inam), vystúpil som a podržal jej dvere.

Mama pri vystupovaní trochu zakopla a ja som ju chytil za rameno. „V poriadku?“ spýtal som sa jej nasmelo, taxík odfrčal. Boli sme na Piatej avenue, pri vilách s výhľadom na park.

Zhlboka sa nadýchla, utrela si čelo a stisla mi predlaktie. „Uf,“ hlesla a ovievala si tvár dľaňou. Čelo sa jej lesklo a oči mala matné, pripomínala morského vtáka, ktorý stratil kurz. „Prepáč, ešte mi je nevoľno. Chvalabohu, že sme vonku z toho taxíka. Zvládnem to, len sa potrebujem nadýchať.“

Na rohu fúkalo a prúdili okolo nás ľudia: školáčky v uniformách sa smiali, utekali a uhýbali sa, opatrovatelky tlačili zložité kočíky, v ktorých sedeli dedičky po dvoch a po troch. Prešiel okolo nás uštvaný právnik a ťahal za sebou malého syna. „Nie, Braden,“ počul som, ako hovorí chlapcovi, ktorý musel drobčiť, aby mu stačil, „nemal by si takto uvažovať, dôležitejšie je, aby si mal prácu, ktorá ťa baví...“